

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF)

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

เรื่อง การพัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็กปฐมวัย

โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโฮสโคป (High Scope)

โดย

นางสาวนิติรัตน์ แสงตะวัน

โรงเรียนจตุรัสวิทยานุกูล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิเขต 3

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะทางสมอง (Executives Functions: EF)
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

เรื่อง การพัฒนาทักษะทางสมอง (Executives Functions: EF) ของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope)

โดย
นางสาวนิติรัตน์ แสงตะวัน

โรงเรียนจตุรวิทย์วิทยานุกูล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารเล่มนี้จัดทำขึ้น เพื่อรายงานผลการพัฒนาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF) ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) โรงเรียนจตุรสิริวิทยานุกูล ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษาที่ต้องพัฒนากิจกรรม การจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานและพัฒนางานให้เกิด ประสิทธิภาพและนำเสนอผลการปฏิบัติงานที่ดีของครูผู้สอน ขอขอบคุณ คณะผู้บริหาร คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน พุ่มเทร่างกายและแรงใจ ร่วมมือพัฒนางานจน ประสบความสำเร็จด้วยดีตลอดมา

นางสาวนิติรัตน์ แสงตะวัน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ชื่อผลงาน.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์.....	3
เป้าหมาย.....	3
ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	3
ผลการดำเนินงาน.....	11
ปัจจัยความสำเร็จ.....	12
ข้อเสนอแนะและการพัฒนา.....	12
การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ.....	13
บรรณานุกรม.....	14
ภาคผนวก.....	15

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF)

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ชื่อผลงาน	การพัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF) โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope)
ผู้เสนอผลงาน	นางสาวนิติรัตน์ แสงตะวัน ตำแหน่ง ครู
สถานศึกษา	โรงเรียนจตุรสิริวิทยานุกูล เครือข่ายโรงเรียนจตุรัส – หนองบัวใหญ่ อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
สังกัด	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

ความเป็นมาและความสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นปฐมวัยเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นองค์รวมและสมดุลอีกทั้งยังต้องส่งเสริมพัฒนาสมองควบคู่ไปกับการพัฒนาพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสุข เหมาะสมตามวัย มีความพร้อมด้านทักษะชีวิต โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการ : 3)

ทักษะ Executives Functions หรือ EF คือ กระบวนการทางความคิดระดับสูงของสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ทั้งนี้ EF (Executive Functions) ประกอบไปด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ ความจำขณะทำงานการยับยั้งตัวเอง และความยืดหยุ่นในกระบวนการคิด โดยที่ EF (Executive Functions) จะทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการเหล่านี้ให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องจนกระทั่งทำตามเป้าหมายได้สำเร็จ โดยในภาษาไทยนั้นยังอาจเรียกว่า “ทักษะสมองเพื่อจัดการชีวิต” “ทักษะการคิด” “ความสามารถในการจัดการ” หรือ “ทักษะที่จำเป็นในการทำกิจที่มีเป้าหมาย” (สำนักนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัย, 2565) ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่ใช่ทักษะที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดแต่เป็นทักษะที่สามารถเกิดหรือฝึกฝนพัฒนาได้จากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ และในช่วงวัยปฐมวัยอายุ 4 – 6 ปี เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่สุดในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะ EF (Executive Function) เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สมองส่วนหน้าของมนุษย์มีการพัฒนามากที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) เด็กที่มีทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) ที่ดีจะสามารถควบคุมตนเอง ปรับความคิด อารมณ์ พฤติกรรม การกระทำต่าง ๆ ของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้สำเร็จ (สำนักศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท: 4) EF (Executive Functions) ประกอบไปด้วย 3 ทักษะที่จำเป็น 9 ด้าน แต่ละด้านประกอบไปด้วยทักษะที่สำคัญ ดังนี้ กลุ่มทักษะพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 1.) ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) เป็นการจำข้อมูลและจัดการกับข้อมูล คิดเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม และประมวลผลเพื่อนำไปใช้งานต่อ 2.) การยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) เป็นการหยุดคิดและไตร่ตรองก่อนทำหรือพูด พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ และรู้จักชะลอ

ความอยาก 3.) การยืดหยุ่นความคิด (Shift/Cognitive Flexibility) เป็นการปรับความคิดเมื่อเงื่อนไขหรือสถานการณ์เปลี่ยนไป รู้จักคิดนอกกรอบ และเห็นวิธีการรวมทั้งโอกาสใหม่ ๆ กลุ่มทักษะกำกับตนเอง ประกอบไปด้วย 4.) การจดจ่อใส่ใจ (Focus/Attention) การมีสมาธิต่อเนื่อง จดจ่อในสิ่งที่ทำ 5.) การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) การจัดการกับอารมณ์และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่ใช่อารมณ์แก้ปัญหา 6.) การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring) การรู้ว่าตัวเองทำอะไรอยู่ ทบทวนการกระทำและสะท้อนผลการกระทำของตัวเองได้ แก้ไขเมื่อพบข้อบกพร่อง กลุ่มทักษะการปฏิบัติ ประกอบไปด้วย 7.) การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) การมีความคิดริเริ่ม คิดนอกกรอบได้ ตัดสินใจลงมือทำด้วยตัวเองไม่ต้องให้ใครเตือน 8.) การวางแผนและจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organising) – ตั้งเป้าหมาย วางแผนเป็นขั้นตอน จัดลำดับความสำคัญ ดำเนินการอย่างเป็นระบบ รู้จักบริหารเวลาและทรัพยากร 9.) การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) การมีแรงจูงใจและความพยายามเพื่อทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จ มีความมุ่งมั่นอดทน พร้อมฝ่าฟันอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ ทนต่อความยากลำบากได้ จากการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศมีข้อสรุปตรงกันว่าทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ 1) ความสามารถในการจดจำ (Working Memory) คือความสามารถในการจดจำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับเข้าสู่สมองและสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นออกมาใช้ในเวลาต่อมาได้ 2) ความยืดหยุ่นทางความคิด (Cognitive Flexibility) คือความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3) ความสามารถในการยับยั้งตนเอง (Inhibitory Control) คือความสามารถในการควบคุมตนเองเมื่อมีสิ่งเร้าต่าง ๆ มากระตุ้นให้เด็กหลุดออกจากกิจกรรม ความสามารถในการอดทนต่อสิ่งยั่วทางอารมณ์ 4) การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) คือความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองโดยไม่ไปกระทบต่อผู้อื่น และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม 5) การวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ (Plan & Organize) คือความสามารถในการตั้งเป้าหมาย วางแผน และกำหนดขั้นตอนในการทำงานแบบง่าย ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และทำงานให้สำเร็จ (สำนักนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัย, 2565)

เนื่องด้วยโรงเรียนจตุรสิทธานุกูลเป็นโรงเรียนขยายโอกาสมีนักเรียนหลายช่วงวัยเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมเดียวกัน อีกทั้งสภาพชุมชนโดยรอบค่อนข้างมีความหลากหลายทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย รับจ้าง และบางส่วนที่พ่อแม่ ต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัด ทำให้เด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับตา - ยาย บางครอบครัวถูกเลี้ยงดูโดยผ่านหน้าจอโทรศัพท์และมีการเลียนแบบพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมจากสิ่งที่ดู จากสภาพแวดล้อมและบุคคลรอบตัวซึ่งบางพฤติกรรมเป็นพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อตัวเด็กในอนาคต

จากการประเมินพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2566 พบว่าสภาพแวดล้อมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรงต่อเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 3/1 โรงเรียนจตุรสิทธานุกูล ทั้งด้านสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมการเรียนรู้ เด็กขาดทักษะการคิดวางแผน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามวัย รวมถึงขาดการควบคุมและยับยั้งตนเอง ขาดสมาธิในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ครูผู้สอนจึงได้นำแนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้

แบบลงมือทำผ่านมุมการเล่นที่หลากหลาย ด้วยสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กเกิดกระบวนการแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น โดยการให้โอกาสเด็กเป็นผู้ริเริ่มการเล่นหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ ซึ่งตรงตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) ซึ่งให้ความสำคัญด้านพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเสรีเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 3/1 โรงเรียนจักรัศวินวิทยานุกูล ได้รับการพัฒนาทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) ที่จำเป็นต่อเด็กปฐมวัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการริเริ่มและการลงมือทำ 3) ด้านการประเมินตนเอง เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้เป็น แก้ปัญหาเป็น มีความสุขเป็น มีทักษะในการดำรงชีวิตให้มีความสุขซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและเป็นพื้นฐานให้เด็กปฐมวัยเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อส่งเสริมทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) 3 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 ด้านการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ
 - 2.2 ด้านการริเริ่มและการลงมือทำ
 - 2.3 ด้านการประเมินตนเอง ของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope)

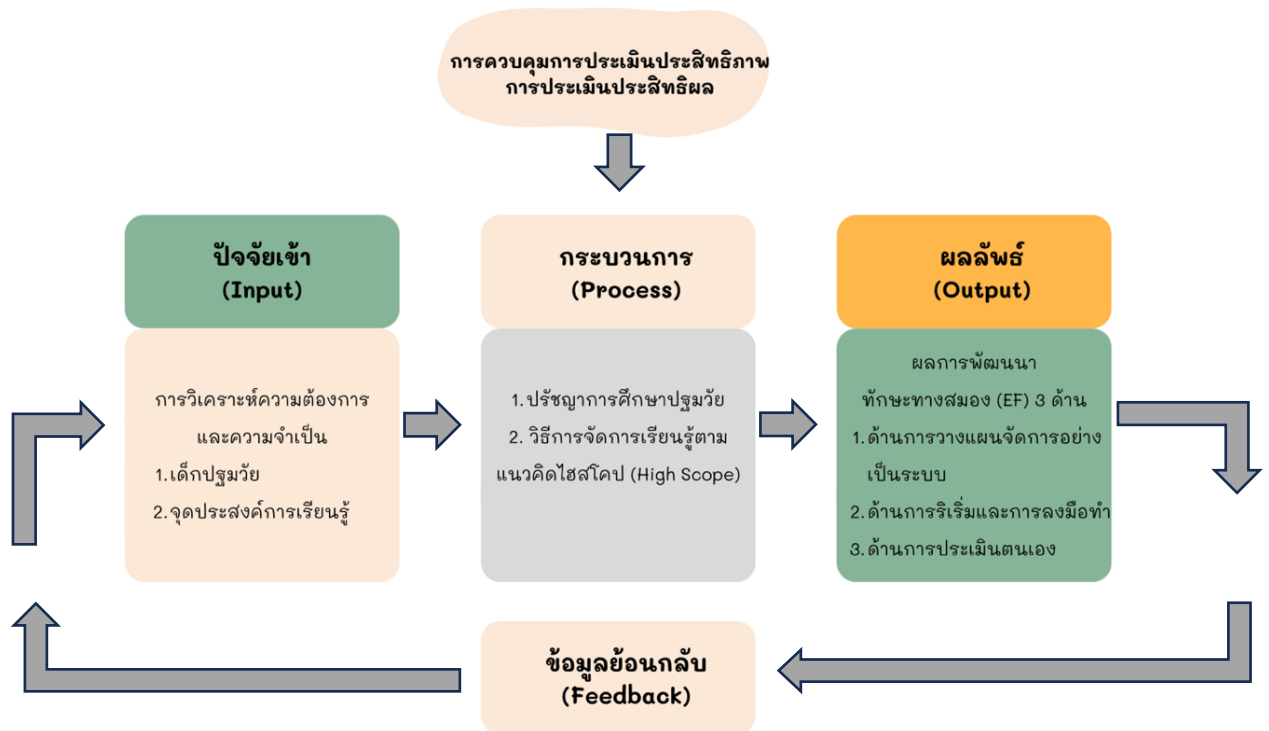
เป้าหมาย

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ
เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 จำนวน 22 คน
2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ
 - 2.1 เด็กปฐมวัยร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนาพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน
 - 2.1 เด็กปฐมวัย ร้อยละ 80 มีทักษะทางสมอง EF ด้านการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ
 - 2.2 เด็กปฐมวัย ร้อยละ 80 มีทักษะทางสมอง EF ด้านการริเริ่มและการลงมือทำ
 - 2.3 เด็กปฐมวัย ร้อยละ 80 มีทักษะทางสมอง EF ด้านการประเมินตนเอง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

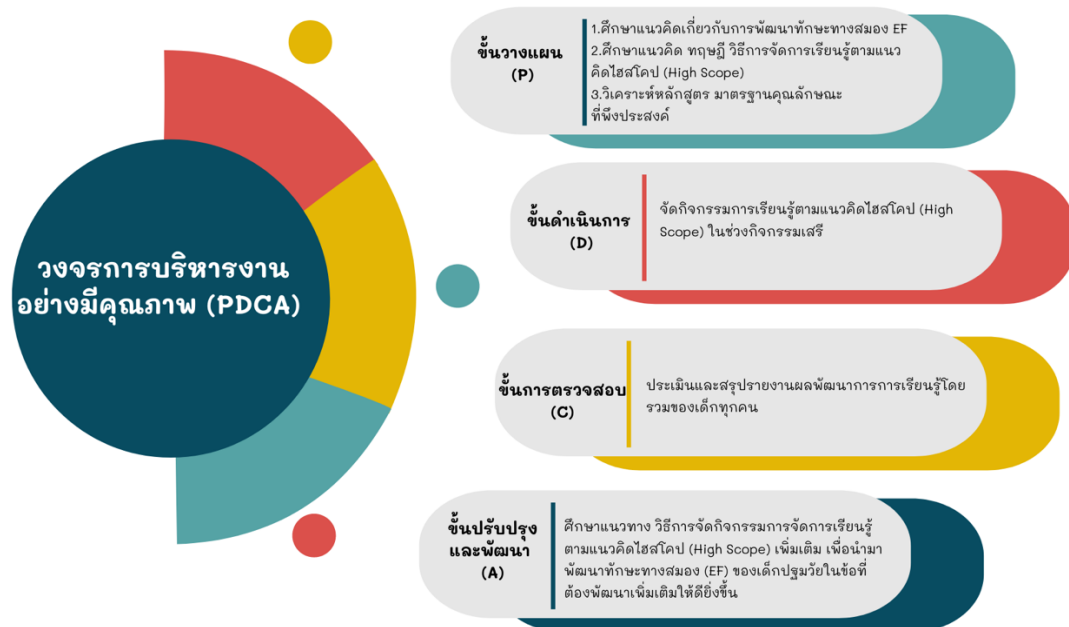
จากเจตนารมณ์ของผู้สอนที่มีความมุ่งหมายหลักที่จะพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นองค์รวมและเหมาะสมตามวัย และมุ่งพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) อย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อนำไปใช้ต่อยอดในการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงดำเนินการพัฒนาผู้เรียนระดับปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป โดยการระบวนการพัฒนาวัตรกรรม วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ใช้วิธี System Approach ประกอบไปด้วย Input Process Output Feedback และทุกขั้นตอนจะควบคุมโดยวงจรคุณภาพ PDCA ดังแสดงในแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินงานตามขั้นตอนการควบคุมการประเมินประสิทธิภาพการประเมินประสิทธิผล

ในการการพัฒนาทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ได้ปฏิบัติตามกรอบของวงจรการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ (PDCA) ดังนี้

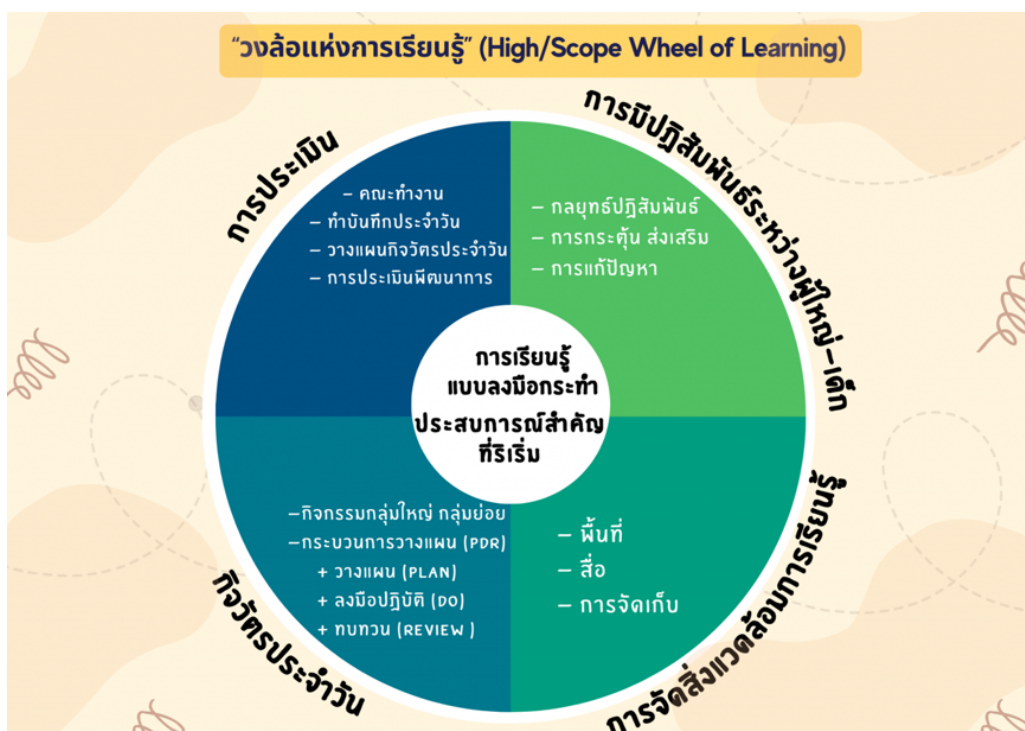
ภาพที่ 2 ภาพแสดงวงจรการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ (PDCA)

ขั้นวางแผน (P)

1. ศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสมองของเด็กปฐมวัย (Executive Functions: EF) เอกสารตำรา และการเข้าร่วมการอบรม
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope)
3. วิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และประสบการณ์สำคัญที่เด็กควรได้รับการจัดประสบการณ์ โดยสอดแทรกแนวการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเสรีตามความเหมาะสม

ภาพที่ 3 ภาพแสดงทักษะ 3 ทักษะและองค์ประกอบทั้ง 9 ด้าน

ภาพที่ 4 ภาพแสดงวงล้อแห่งการเรียนรู้ (High Scope Wheel of Learning)

ขั้นตอนการ (D)

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) โดยใช้ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (P = Plan) เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรมไฮสโคป (High Scope) โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1.1 เด็กนำรูปภาพของตนเองไปติดไว้บนตาราง Planning boards (ตารางวางแผน) ตามที่ตนเองสนใจโดยเด็กและครูตกลงร่วมกันว่า เด็ก 1 คน เลือกที่จะเล่นมุมประสบการณ์ได้ 3 มุม ครูมีหน้าที่สนับสนุนการวางแผนของเด็กโดยการพูดคุย สังเกตและจดบันทึกการวางแผนการเล่นของเด็กแต่ละคน สนทนากับเด็กเป็นรายบุคคล ทั้งนี้การวางแผนของเด็กแต่ละคนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์

ภาพที่ 4 – 5 เด็กวางแผนเลือกเล่นมุมประสบการณ์ที่ตนเองสนใจบนกระดานวางแผน (Planning Board)

2. การลงมือปฏิบัติ (D = Do) โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

2.1 เมื่อเด็กวางแผนเลือกการเล่นตามมุมประสบการณ์ตามที่ตนเองสนใจแล้ว เด็กเข้าเล่นตามมุมที่ตนเองเลือกไว้ เมื่อครบ 15 นาที ครูให้สัญญาณกระดิ่งเพื่อส่งสัญญาณว่าหมดเวลาแล้วให้เด็กเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเรียบร้อย พร้อมเปลี่ยนมุมไปเล่นมุมที่ตนเองได้วางแผนไว้จนครบ 3 มุม

ภาพที่ 6 – 7 เด็กเข้าเล่นตามมุมประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้

ภาพที่ 8 – 15 เด็กเข้าเล่นตามมุมประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้

รายงานผลการพัฒนาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การพัฒนาทักษะทางสมอง (Executives Functions: EF) ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) โรงเรียนจตุรสิริวิทยานุกูล

ภาพที่ 17 – 18 เด็กเข้าเล่นตามมุมประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้

3. การทบทวน (R = Review) หลังจากเด็กได้เล่นตามมุมที่ตนเองวางแผนไว้จนครบก็ถึงขั้นตอนของการ Review โดยการออกมาเล่า หรือนำผลงานที่ตนเองได้วางแผนการเล่น 1 ผลงานหรือ 1 เรื่องราว จากการได้เล่นมุมประสบการณ์ โดยกระบวนการนี้เป็นการซักถามประเด็นต่าง ๆ เช่น ปัญหาที่พบในการเล่นตามมุม วิธีการแก้ปัญหาที่เด็ก ๆ ใช้แก้ปัญหา หรือข้อสงสัยอื่น ๆ ที่เพื่อนสงสัยเกี่ยวกับผลงานที่เด็กได้หรือเล่าเรื่องราวให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูจัดบันทึกการเล่า การตอบคำถาม และการแก้ปัญหา

ภาพที่ 19 – 21 ประเมินตนเองผ่านการเล่าประสบการณ์การเล่นตามมุมของตนเอง หรือนำเสนอผลงาน

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

กิจกรรมเสรี เวลา 45 นาที

การจัดประสบการณ์	ทักษะ EF
ขั้นนำ - เด็กวางแผนการเล่นตามมุมประสบการณ์ที่ตนเองสนใจ โดยการนำเอารูปภาพของตนเองมาติดที่ตารางวางแผน (Planning board) - เด็กและครูสนทนาทบทวนเกี่ยวกับการเลือกเล่น ความมุมของเด็กแต่ละคน รวมถึงกฎกติกาในการเข้าเล่นตามมุมแต่ละมุมดังนี้ - แต่ละมุมใช้เวลาในการเล่น 15 นาที - เมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งให้สัญญาณครั้งที่ 1 ให้เด็ก ๆ เก็บของเล่น หรืออุปกรณ์ในการเล่นในมุมนั้น ๆ เข้าที่ให้เรียบร้อยตามเดิม - เมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งให้สัญญาณครั้งที่ 2 ให้นักเรียนสลับ เปลี่ยนไปเล่นมุมอื่น ๆ ที่ตนเองได้เลือกและวางแผนการเล่นไว้ - เมื่อเล่นตามมุมที่ตนเองเลือกไว้จนครบแล้วให้ทุกคนมารวมตัวกับนั่งเป็นรูปตัวยูที่บริเวณกลางห้อง	ด้านการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ
ขั้นสอน - เด็กเข้าเล่นตามมุมที่ตนเองเลือกไว้ - เมื่อเล่นตามมุมที่ตนเองเลือกไว้จนครบแล้วให้ทุกคนมารวมตัวกับนั่งเป็นรูปตัวยูที่บริเวณกลางห้อง	ด้านการริเริ่มและการลงมือทำ
ขั้นสรุป เด็กเล่าสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึก รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบในระหว่างทำกิจกรรมและวิธีการแก้ปัญหาของเด็กเมื่อเกิดปัญหา	ด้านการประเมินตนเอง

ชั้นการตรวจสอบ (C)

1. ในระหว่างและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ทุกครั้งจะมีการจดบันทึกคำพูดของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการจัดประสบการณ์ในครั้งต่อไป
2. ประเมินและสรุปรายงานผลพัฒนาการเรียนรู้โดยรวมของเด็กทุกคน

ชั้นปรับปรุงและพัฒนา (A)

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ชั้นการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญในการเริ่มต้นดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความสนใจแก่เด็กปฐมวัย หากมีการวางแผนที่ดี การคิดริเริ่มลงมือทำให้ประสบผลสำเร็จตามแผนที่วางไว้ และรู้จักประเมินตนเองหลังการจัดกิจกรรมจะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะการแก้ปัญหาส่งผลให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้มีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นพื้นฐานให้เด็กปฐมวัยเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

2. ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) แต่ละครั้งนอกจากจะประเมินผ่านตัวเด็กปฐมวัยแล้ว ครูผู้สอนเองก็ต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปพร้อมกับเด็ก โดยการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกต การจดบันทึกพฤติกรรมหรือคำพูดของเด็ก การสะท้อนความคิดของเด็ก เพื่อนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดทักษะทางสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้

ผลการดำเนินงาน

ผลที่เกิดตามจุดประสงค์

1. เด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 3/1 โรงเรียนจตุรวิทยานุกูล มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านเหมาะสมตามวัย
2. เด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 3/1 โรงเรียนจตุรวิทยานุกูล มีทักษะทางสมอง EF 3 ด้านดังนี้
 - 2.1 ด้านการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ
 - 2.2 ด้านการริเริ่มและการลงมือทำ
 - 2.3 ด้านการประเมินตนเอง

ด้านผู้เรียน

1. เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ร่วมกันที่ดีระหว่างเด็กและครู โดยเด็กสามารถเรียนรู้ตามกระบวนการของไฮสโคป (High Scope) ได้เร็วขึ้นทำให้การจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมอื่น ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและราบรื่น
2. เด็กปฐมวัยเกิดทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) สามารถคิดวางแผน คิดริเริ่มลงมือ คิดแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ สามารถตัดสินใจและการแก้ปัญหา ประเมินตนเองได้ มีทักษะการสื่อสาร และทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น

3. เด็กปฐมวัยทุกคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดการคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการพูด การแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้น

ด้านครูผู้สอน

1. ครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กมากที่สุด

ด้านสถานศึกษา

ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้สอนมีความเชื่อและมั่นใจในแนวคิดของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ว่าสามารถพัฒนาทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) ของเด็กได้จริง จึงดำเนินงานตามกรอบการทำงาน อีกทั้งยังมีการทำงานเป็นทีมที่ดีจึงสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านชุมชน

ได้รับความร่วมมือในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น เป็นการจัดหาวัสดุประกอบการจัดมุมเสริมประสบการณ์เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
2. ผู้สอนมีความเชื่อและมั่นใจในแนวคิดของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่าสามารถพัฒนาเด็กได้จริง
3. จัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดหาปรับเปลี่ยนสื่อ อุปกรณ์ในมุมต่าง ๆ เพื่อให้ตอบสนองต่อความสนใจของเด็กอย่างสม่ำเสมอ
4. มีการประสานชุมชนและผู้ปกครอง ได้รับความร่วมมือในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น เป็นการจัดหาวัสดุประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือสื่ออุปกรณ์ประกอบมุมการเรียนรู้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนา

1. ควรพัฒนาต่อยอดการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสมอง EF (Executive Functions) โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ไปสู่การจัดกิจกรรมหลักที่ 6 กิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ครบทั้ง 3 ทักษะ และ 9 ด้านของ EF เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนจตุรสิทธานุกูลให้มีทักษะทางสมองที่ดี คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้เป็น แก้ปัญหาเป็น มีความสุขเป็น มีทักษะในการดำรงชีวิตให้

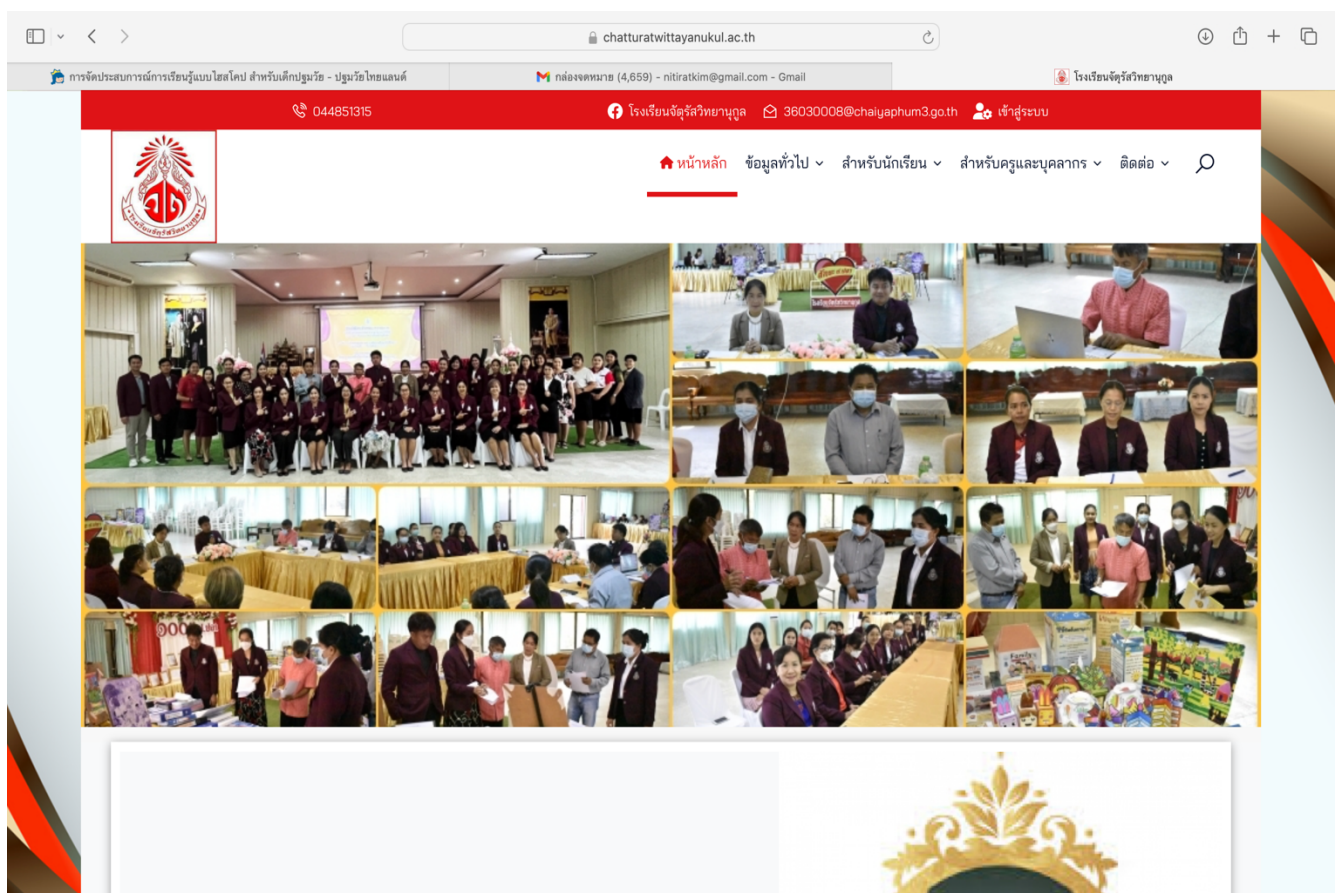
ความสุขซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและเป็นพื้นฐานให้ได้กลุ่มวัยเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

2. เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องควรขยายระดับชั้นในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions: EF) โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope) ไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอื่น ๆ ของโรงเรียนจตุรสิริวิทยานุกูล

การเผยแพร่และการยอมรับ

เผยแพร่สู่สาธารณะชนผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนจตุรสิริวิทยานุกูล

www.chatturatwittayanukul.ac.th

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). **แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามบริบทไทย : แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบไฮสโคป (High/Scope Approach)**. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- _____. (2551). **การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดไฮสโคป**. กรุงเทพฯ ฯ : วี. ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). **แนวทางการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF (Executive Functions)**. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท.(2567). **ประเด็นความรู้การพัฒนาทักษะทางสมอง EF (Executive Functions), form**
<https://ops.moe.go.th/wp-content/uploads/2023/05/7.-การพัฒนาทักษะทางสมองEF.pdf>
- Twinkl. (2565). **ทักษะสมอง EF (Executive Functions) คืออะไร ความสำคัญและกิจกรรมพัฒนาทักษะEF?**. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://shorturl.asia/DAX5h>

ภาคผนวก

ตารางการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางสมอง (Executives Functions: EF) ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope)

วันที่	กิจกรรม	กระบวนการตามแนวคิดไฮสโคป (High Scope)	ทักษะทางสมอง (EF)
30 กันยายน 2567	เสรี (เล่นตามมุม) 1. มุมวิทยาศาสตร์ 2. มุมบทบาทสมมติ 3. มุมศิลปะสร้างสรรค์ 4. มุมเสริมประสบการณ์	1. Plan วางแผน 2. Do ลงมือปฏิบัติ 3. Review ทบทวน	1. ด้านการวางแผน จัดการอย่างเป็นระบบ 2. ด้านการริเริ่มและการลงมือทำ 3. ด้านการประเมิน
1 ตุลาคม 2567	เสรี (เล่นตามมุม) 1. มุมวิทยาศาสตร์ 2. มุมนิทาน 3. มุมศิลปะสร้างสรรค์ 4. มุมเกมการศึกษา	1. Plan วางแผน 2. Do ลงมือปฏิบัติ 3. Review ทบทวน	ตนเอง
2 ตุลาคม 2567	เสรี (เล่นตามมุม) 1. มุมวิทยาศาสตร์ 2. มุมบทบาทสมมติ 3. มุมศิลปะสร้างสรรค์ 4. มุมเสริมประสบการณ์	1. Plan วางแผน 2. Do ลงมือปฏิบัติ 3. Review ทบทวน	
3 ตุลาคม 2567	เสรี (เล่นตามมุม) 1. มุมวิทยาศาสตร์ 2. มุมนิทาน 3. มุมศิลปะสร้างสรรค์ 4. มุมเกมการศึกษา	1. Plan วางแผน 2. Do ลงมือปฏิบัติ 3. Review ทบทวน	
4 ตุลาคม 2567	เสรี (เล่นตามมุม) 1. มุมวิทยาศาสตร์ 2. มุมบทบาทสมมติ 3. มุมศิลปะสร้างสรรค์ 4. มุมเสริมประสบการณ์	1. Plan วางแผน 2. Do ลงมือปฏิบัติ 3. Review ทบทวน	

ตัวอย่างมุมประสบการณ์ในชั้นเรียน

ตารางวางแผน

